

Kikhostevaccination under graviditet - Ny riktlinje i Ledningssystemet

Folkhälsomyndigheten rekommenderar sedan 2022-08-15 vaccination mot kikhosta under graviditet efter graviditetsvecka 16.

Bakgrund

Kikhosta (pertussis) är en luftvägsinfektion som orsakas av bakterien *Bordetella pertussis*. Sjukdomen kan medföra komplikationer såsom långdragen hosta, kraftig viktnedgång, lunginflammation och inflammation i hjärnvävnaden (encefalopati). Hos de allra yngsta spädbarnen som ännu inte erbjudits vaccination kan kikhosta utvecklas till en allvarlig och livshotande sjukdom. Små barn kan drabbas av andningspåverkan och apné. Bland barn som insjuknat med kikhosta var de flesta yngre än en månad och behovet av sjukhusvård stort hos barn yngre än 3 månader. Sedan 1998 har 12 spädbarn i Sverige avlidit till följd av kikhosta. Immuniteten efter genomgången infektion avtar över tid och kvarstår i cirka 15 år. Hos fullt vaccinerade personer och hos personer som tidigare haft kikhosta blir symtomen ofta lindrigare vid insjuknandet, men hostan brukar vara långvarig. Förekomsten av kikhosta har minskat kraftigt sedan vaccination mot kikhosta återinfördes 1996. Vaccination mot kikhosta ingår i det nationella allmänna vaccinationsprogrammet för barn och erbjuds vid 3, 5 och 12 månaders ålder. Påfyllnadsdoser erbjuds vid 5 och 15 års ålder. Skyddseffekten av tillgängliga kikhostevaccin minskar avsevärt efter ca 5 år. Det är därför svårt att eliminera sjukdomen genom vaccination. De nu använda avdödade vaccinen har en hög skyddseffekt hos vaccinerade barn och vuxna. Skyddseffekten för spädbarn av vaccination under graviditet är 80 procent vid 0–2 månaders ålder och 50 procent vid 0–6 månaders ålder. Denna effekt ses efter vaccination under aktuell graviditet. Det finns inga tillgängliga vaccin som innehåller endast antigen mot kikhosta utan varje vaccination mot kikhosta innebär därför

även en påfyllnadsdos mot kikhosta av vaccin mot difteri, stelkramp och i vissa fall polio. Avdödat kikhostevaccin är väl beprövat med få biverkningar hos vuxna. Vid täta doser kan kraftig lokal reaktion på insticksstället förekomma. Detta är ofarligt men kan vara smärtsamt.

Syfte

Syftet med vaccination mot kikhosta för gravida är att skydda de allra yngsta spädbarnen som har störst risk för allvarlig sjukdom, och bland dem särskilt riskgruppen förtidigt födda barn.

Ansvar och befogenheter

Barnmorska inom mödrahälsovården ansvarar för att informera den gravida att vaccination mot kikhosta rekommenderas under graviditet. Den gravida bokar själv tid för vaccination på hälsocentral eller central vaccinationsmottagning. Behörighet för distrikts- och barnsjuksköterskor att ordinera läkemedel för vaccination regleras i HSLF-FS 2018–43 och kikhostevaccination under graviditet ingår inte i ordinationsrätten för dessa sjuksköterskor. Därför krävs tills vidare läkarordination.

Beskrivning/Genomförande

Gravid kvinna som önskar vaccination mot kikhosta under graviditet ska erhålla Boostrix efter graviditetsvecka 16. Ordinerar av läkare på hälsocentral eller vaccinationsmottagning och ges av sjuksköterska utbildad för att ge vaccinationer. Det är en fördel om vaccinationen ges innan graviditetsvecka 32 för att ge skydd till barnet i händelse för tidig förlossning men det kan även ges senare i graviditeten. Rekommendationen om vaccination gäller varje graviditet. Den gravida står själv för kostnaden.

För lagar och krav, referenser med mera se dokumentet i sin helhet i ledningssystemet:

<https://vlladmin.sharepoint.com/sites/ledningssystem-centrum-for-obstetrik-och-gynekologi/Faststllda%20dokument/Kikhostevaccination%20under%20graviditet.pdf>

De fyra nordliga läkemedelskommittéerna inbjuder till
Norrländska läkemedelsdagarna 2023

Målgrupp: Läkare, sjuksköterskor och farmaceuter

Tid: 7, 8 och 9 februari 2023 klockan 13:00-16:30

Plats: Digitalt. Länk skickas till dig som anmält dig.

[Ingen deltagaravgift detta år](#)

Anmälan

Anmäl senast: 29 januari 2023

Eventuella frågor hänvisas till:

lakemedelskommitten@regionvasterbotten.se

Program

Dag 1 – tisdag 7 februari

13.00 Behandling av kronisk hjärtsvikt - en uppdatering

Mohammad Kavianipour, överläkare
Kardiologkliniken Sundsvall

14.15 Sömn och behandling av sömnstörning

Lena Leissner, specialist i neurologi, klinisk neurofysiologi och sömnmedicin
Universitetssjukhuset Örebro

Dag 2 - onsdag 8 februari

13.00 Läkemedel, amning och graviditet

Ludvig Petersson, med.dr. Specialistläkare, biträdande överläkare klinisk farmakologi, Region Stockholm

14.15 Barn och läkemedel med fokus primärvård

Fredrik Cederblad, barnläkare, barnallergolog
Uppsala Barncentrum och vårdcentral

15.30 Modern diagnostik och behandling av prostatacancer

Henrik Grönberg, professor Institutionen för medicinsk epidemiologi och biostatistik Karolinska institutet.
Överläkare Prostatacancercentrum S:t Görans sjukhus, Stockholm

Dag 3 – torsdag 9 februari

13.00 Varför räcker inte smärtlindringen till - fel sort? Fel dos? Eller bara...fel?

Karsten Ahlbeck, specialistläkare ane/iva/smärtlindring
Smärtkliniken S:t Görans sjukhus, Stockholm

14.15 Kan Livsstilsverktyget från svenska universitet ge ny kostnadseffektiv prevention och behandling av diabetes och hjärtkärlsjukdom?

Anders Rosengren, professor, läkare sektionen för fysiologi Göteborgs universitet

15.30 Kort tarm och läkemedel

- Läkemedelsinformationscentralen ELINOR
Susanne Westman, apotekare
Läkemedelsinformationscentralen ELINOR, Läkemedelscentrum
Norrlands universitetssjukhus

Calendarium

Vecka 48 28 november – 2 december

Stressrehab firar 20 år!

Föreläsningar via Teams med spännande ämnen, samma ämnen varje dag. Se calendarium på intranätet Linda för mer information.

Vecka 49 7 december

Lunchföreläsning; Hjälpmedel vid diabetes typ 2 – nya tekniska möjligheter med Martin Windling, överläkare Medicinkliniken, Skellefteå
Se utskickad inbjudan eller länk på intranätet Linda

